

# Michał Gradowski

---

Prof. dr Juliusz Starzyński  
(1906-1974)

---

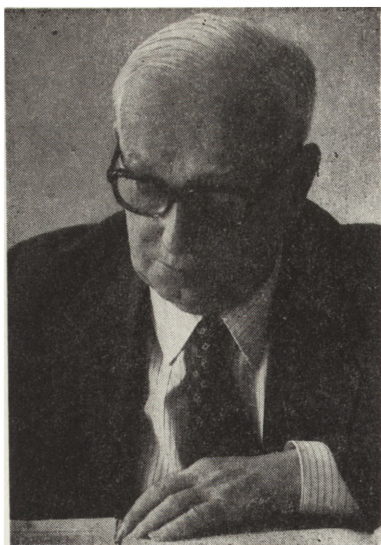
Ochrona Zabytków 28/2 (109), 146

---

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



**PROF. DR JULIUSZ STARZYŃSKI (1906—1974)**

Dnia 11 grudnia 1974 r. zmarł w Warszawie prof. dr Juliusz Starzyński. Niespodziewana śmierć tego wybitnego historyka sztuki, krytyka i pedagoga pozbawiła nas jednego z najznakomitszych organizatorów życia naukowego i artystycznego w Polsce. Dla nas — Jego studentów i wychowanków — zostanie po naszym Profesorze zawsze żywa pamięć, dla obecnych i przyszłych badaczy sztuki pozostaną Jego liczne dzieła. Wszystko to stało się tak nagle, że nie sposób dziś ogarnąć myślą Jego wszechstronną pracę, ocenić ją i wtłoczyć w ramy skromnej notatki. Dla pełnego przedstawienia Jego przebogatej sylwetki trzeba by napisać książkę. Niech więc garść poniżej wymienionych dat będzie tylko przypomnieniem najważniejszych efektów Jego działalności.

Urodził się we Lwowie 28 lutego 1906 r. Studia w zakresie historii sztuki rozpoczął na Uniwersytecie Warszawskim w 1924 r., a zakończył w 1931 r., kiedy otrzymał tytuł doktora. W latach 1931—1935 wykładał historię sztuki w Państwowym Instytucie Nauczycielskim i Państwowym Instytucie Sztuki Teatralnej. W 1935 r. habilitował się i objął stanowisko dyrektora Instytutu Propagandy Sztuki w Warszawie, którym kierował do wybuchu wojny. Poważne znaczenie, jakie odegrał IPS w życiu artystycznym Polski tych lat, było w kolosalnej mierze zasługą prof. Starzyńskiego. W 1937 r. założył i redagował „Nike” — organ IPS-u.

W latach okupacji nie zaniechał swej działalności — ogromną popularnością cieszyły się odczyty z zakresu historii sztuki, wygłaszane przez porucznika wojsk łączności Juliusza Starzyńskiego w oflagu w Murnau.

Do kraju wrócił w 1946 r. i rozpoczął pracę dydaktyczną na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie niebawem objął kierownictwo Instytutu Historii Sztuki. Wykłady na UW prowadził do roku akademickiego 1973—1974. W 1949 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, zaś w 1954 r. — profesorem zwyczajnym.

W 1952 r. powołany został do pierwszego składu Polskiej Akademii Nauk jako członek korespondent, w 1966 r. wybrano Go członkiem rzeczywistym PAN. Od 1949 r. organizował Państwowy Instytut Sztuki — obecny Instytut Sztuki PAN — którym kierował aż do śmierci. Placówka ta, o pierwszorzędnym znaczeniu dla polskiego życia kulturalnego, dzisiejszą swoją rangę w ogromnej mierze zawdzięcza właśnie osobie swego założyciela i dyrektora. Kierując całokształtem prac tej interdyscyplinarnej instytucji, osobiście poświęcił się przede wszystkim badaniom z zakresu historii sztuki i opublikował szereg wybitnych prac, zwłaszcza z dziedziny malarstwa polskiego i obcego, które na stałe weszły w najcenniejszy dorobek naukowy tych dyscyplin. Rozwijał też szeroką działalność na terenie międzynarodowym — m. in. aktywnie uczestniczył w pracach Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki (AICA), od 1961 r. kierował pracami Międzynarodowej Komisji Archiwów Sztuki Współczesnej, od 1957 r. był członkiem korespondentem Academia di Belle Arti di Venezia, a także członkiem Towarzystwa Kultury Europejskiej (SEC), brał również czynny udział w rozlicznych pracach UNESCO.

Prof. dr Juliusz Starzyński był jednym z założycieli i organizatorów powstałego przed wojną Związku Zawodowego Historyków Sztuki, przekształconego po wojnie w Stowarzyszenie Historyków Sztuki, w którego władzach przez wiele lat zasiadał. Za swe wybitne zasługi naukowe i organizacyjne był wyróżniony licznymi odznaczeniami oraz Nagrodą Państwową I Stopnia.

*Michał Gradowski*